

Anmeldelse: DET ISFRIE GRØNLAND – FRA MOLEKYLE TIL LANDSKAB

Boganmeldelse;
Bo Elberling. Det isfrie Grønland – fra molekyle til landskab.
Gyldendal 208 s. (329,95 kr).

Temperaturen stiger fra år til år, og globale målinger fra 2015 har allerede slået den foregående rekord fra 2014 som det år med den højeste gennemsnitstemperatur på kloden, siden systematiske målinger startede i 1880. Temperaturen i Arktis stiger omtrent dobbelt så hurtigt som andre steder på kloden, og dermed er det særligt interessant at forstå naturens respons og vekselvirkning med klimaet i Arktis. Professor Bo Elberling giver et enestående indblik i disse forhold i bogen ”Det isfrie Grønland – fra molekyle til landskab”, som netop er udkommet på Gyldendals Forlag.

Gennem en række kapitler om blandt andet klimaet, landskaberne, vandets vej gennem landskabet, menneskernes historie og rolle i påvirkningen af disse landskaber, planternes tilpasning til det fysiske miljø

opgør forfatteren status for vores viden om de naturlige processer i Arktis, der påvirkes af et klima i ændring.

Bogen dækker fokusområdet for forskningscenteret Center for Permafrost (CENPERM), ved Institut for Geovidenskab og Naturfovaltning ved Københavns Universitet. Selvom bogens eksempler primært er fra Grønland, er disse flere steder sat i Arktisk og global sammenhæng, hvilket giver yderligere perspektiv for læseren. En særlig kvalitet ved bogen er forfatterens evne til at inddrage den nyeste forskning, og endda referere til igangværende undersøgelser. På den måde holdes læserens opmærksomhed fanget gennem hele bogen. Det medvirker også til at gøre bogens emne vedkommende og studierne af høj aktualitet.

Selvom teksten er kortfattet for at give plads til et righoldigt billedmateriale, formår forfatteren at kombinere en enkel indføring i komplekse emner som drivhusgasbalancen og næringsstofkredsløb med interessante fakta og beskrive grænserne for forskerens viden på området. Således beskriver forfatter Bo Elberling hvordan man i midten af det 19. århundrede ”... var langt i kortlægningen af vores egen galakse, Mælkevejen – uden at vide om Grønland var en ø”.

Bogens omdrejningspunkt er den permanente frose jord, permafrosten, og dens betydning på forskellige rumlige skalaer fra de helt små på molekylenniveau til landskabernes udformning og udvikling. Her beskriver forfatteren det vigtige samspil mellem de dybereliggende frose jordlag og det aktive, optøede jordlag, som hver sommer giver forudsætninger for liv ved jordoverfladen.

På behændig vis lykkes det forfatteren at beskrive de komplekse dynamikker, der udspiller sig både i tid (døgn-, sæson-, og år-til-år variation) og i rum (omkring planternes rødder, mellem forskellige plantesamfund i landskabet og på tværs af Grønlands klimatiske regioner).

Bogen er rigt illustreret med forfatterens egne imponerende billeder og instruktive tekniske illustrationer af forskellige typer data, modelresultater og oversigtsbilleder fra droner, fly og satellitter. Layoutet er et vellykket eksempel på at komplekst stof kan gøres tilgængeligt ved at kombinere velvalgte fotos, grafer og håndtegnede illustrationer. Den parallelle tekst på dansk og engelsk er garant for at bogen vil blive en vigtig kilde til information for alle med interesse for Grønland og Arktis både i Danmark, Grønland og resten af verden.

Toke Thomas Høye, Bioscience, Kalø, Aarhus Universitet.

